دریچه

محمد سرابی؛ روزنامه‌نگار

آشیانه خالی؛ بحران خروج فرزندان

وقتی بچه‌ها بزرگ می‌شوند و خانه پدر و مادر را ترک می‌کنند انگار روح خانه از آن رفته است و پدیده‌ای که در روانشناسی با نام «سندرم آشیانه خالی» شناخته می‌شود ظهور می‌کند. فرزندان به دلایل تحصیل، اشتغال، ازدواج یا مهاجرت خانه والدین را ترک می‌کنند و والدین با سکوت خانه و خلأ ناشی از نبود فرزندان روبه‌رو می‌شوند.

آشیانه خالی بحران نیست

دکتر ربابه نوری، روانشناس و استاد دانشگاه خوارزمی در این‌باره به همشهری می‌گوید: «خانواده‌ها، پدران و مادران میانسال یا در آستانه سالمندی که آخرین فرزندشان خانواده را ترک می‌کند، چنین می‌پندارند که اتفاق بسیار بدی رخ داده است و می‌کوشند به هر شکلی این خانه را دوباره با فرزندان پر کنند و اتفاقا از همینجا به بعد است که مشکل ایجاد می‌شود. پدیده آشیانه خالی، مرحله‌ای طبیعی از رشد سالم و طبیعی خانواده است. خانواده با ۲نفر آغاز می‌شود، سپس فرزندان به دنیا می‌آیند، به مدرسه می‌روند، به دانشگاه می‌روند، ازدواج می‌کنند یا مهاجرت می‌کنند، یا برای کار به شهر یا کشور دیگری می‌روند و بار دیگر زن و شوهر به یکدیگر می‌رسند و این می‌تواند مرحله بسیار خوبی در زندگی آنان باشد. ولی این پدیده به‌شدت به پدیده‌ای بیمارگونه یا آسیب‌زننده یا نشانه‌ای از بی‌معرفتی فرزندان تبدیل شده است. اتفاقا زن و شوهر در این مقطع زمانی می‌توانند به‌دنبال برنامه‌های مشترک و فردی خود بروند.»

آموزش و آمادگی

آیا وضعیت آشیانه خالی ناشی از کاهش ارتباطات اجتماعی، تک‌فرزندی یا کم‌فرزندی یا ناشی از شیوه زندگی آپارتمان‌نشینی و شیوه شغل و وقت‌گذرانی ماست؟ نوری می‌گوید: «بالاخره بچه‌ها به اقتضای شغل و امور زندگی زمانی از خانواده جدا می‌شوند. اینجاست که ۲نفر باید باهم زندگی کنند. ما درباره این پدیده صحبت نکردیم که وقتی فرزندان از خانواده بیرون می‌روند، والدین چه کنند. پدر و مادر باید برای مواجهه با یک اتفاق عادی آموزش‌دیده و آماده باشند. پدر و مادر، فرزندانی تربیت کرده‌اند که این فرزندان در جامعه وارد شده، زندگی خانوادگی مستقل تشکیل داده‌اند؛ یعنی ما این پرواز را دیدیم و بیشتر آشیانه را دیدیم، باید بیشتر به آن توجه کنیم که این پرواز به‌سوی موفقیت رفته است.»

اصل و شرح

سیاست جمعیتی؛ از فرزندآوری تا خانواده‌محوری

رسول صادقی، رئیس مؤسسه تحقیقات جمعیت کشور در این رویداد، گفت: «سیاستگذاری جمعیت نباید صرفا بر ازدواج و فرزندآوری متمرکز باشد، بلکه باید از رویکردهای تک‌بعدی عبور و به سمت سیاست‌های جامع و خانواده‌محور حرکت کند.» او با اشاره به کاهش ازدواج و فرزندآوری، تغییر ساختار جمعیت و افزایش مهاجرت‌ها، سرعت تحولات جمعیتی ایران را یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش رو دانست و هشدار داد که تداوم باروری پایین می‌تواند در نسل‌های آینده به یک هنجار اجتماعی تبدیل شود. به گفته صادقی، یکی از فرصت‌های مهم سیاستگذاری، فاصله میان تعداد فرزندان مطلوب خانواده‌ها و تعداد فرزندانی است که در عمل به دنیا می‌آورند. سیاستگذاران باید با شناسایی موانع این فاصله شرایطی فراهم کنند که خانواده‌ها بتوانند به خواسته‌های خود در زمینه فرزندآوری نزدیک‌تر شوند. صادقی خانواده‌محوری را ضرورتی فراتر از سیاست‌های تشویقی فرزندآوری دانست و گفت: «ایجاد محیط‌های اجتماعی، اداری و سازمانی دوستدار خانواده و کودک باید به یک سیاست عمومی تبدیل شود.»

جایزه ملی برای خانواده ۱۱ نفره

چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت، برترین‌های خود را شناخت

جامعه امروز

فاطمه عسکری نیا | روزنامه‌نگار | چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت بالاخره برگزار شد؛ رویدادی که در آن هم خانواده‌های پرجمعیت و جوان حاضر بودند هم پژوهشگران و کنشگران حوزه جمعیت؛ رویدادی که جنسش با همه رویدادهای اجتماعی دیگر کمی فرق می‌کرد. در چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت در پژوهشگاه نیرو، زندگی با همه شور و هیجانش در سالن جریان داشت؛ از بچه‌های قدونیم‌قدی که دست در دست پدر و مادرهایشان به مراسم آمده بودند تا خانواده‌هایی که بی‌دغدغه تنهایی فرزندانشان، در کنار هم در این رویداد شرکت کرده بودند. انگار یکی از قرارهای نانوشته میزبان و مهمان همین بود؛ خانواده‌ها قرار نبود فرزندانشان را در خانه بگذارند و تنها به مراسم بیایند.

یک روز بخصوص

ستاد ملی جمعیت برای اینکه بچه‌ها در طول برنامه خسته و کلافه نشوند، فکر همه‌چیز را کرده بود. در کنار سالن اصلی فضایی مجهز به وسایل بازی برای کودکان درنظر گرفته شده بود و چند مربی هم مراقب بودند بچه‌ها سرگرم شوند. با این حال، کودکان فقط مهمانان کوچک مراسم نبودند؛ آنها نمک برنامه هم شده بودند، حتی بخشی از اجرای رویداد را همین بچه‌ها با سرودهای شاد و پرنشاط خود برعهده گرفتند و حال‌وهوای متفاوتی به مراسم دادند. در سالن زندگی جریان داشت؛ بچه‌هایی که گاهی از سر شوق می‌خندیدند و گاهی کنار پدر و مادرهایشان آرام می‌گرفتند و خانواده‌هایی که حضور چند فرزند در کنارشان تصویر متفاوتی از یک مراسم رسمی ساخته بود. اما بخش جذاب‌تر ماجرا معرفی خانواده‌های برگزیده بود؛ خانواده‌هایی که نه‌تنها به واسطه تعداد فرزندانشان، بلکه به‌دلیل ویژگی‌های علمی، فرهنگی و اجتماعی پدر و مادرها مورد توجه قرار گرفتند. رتبه نخست خانواده پرجمعیت امسال به خانواده سرگرد ابوالفضل دهستانی بافقی رسید؛ مردی متولد سال ۱۳۶۴ که آخرین فرزندش آبان سال گذشته به دنیا آمد. سرگرد دهستانی با لباس خدمت نیروی انتظامی و درحالی‌که همسر و هر ۹ فرزندش همراهش بودند، روی صحنه حاضر شد تا جایزه برتر این خانواده را دریافت کند؛ تصویری که شاید بیش از هر سخنرانی و آماری، مفهوم خانواده پرجمعیت را در برابر چشم حاضران به نمایش می‌گذاشت.

مکث

فعالان مردمی حوزه جمعیت

یکی دیگر از بخش‌های جذاب این رویداد سخنرانی مامان شکوه بود. صحبت از شکوه محمدپور، بانوی جوانی است که با اینکه سن و سال زیادی ندارد اما به گفته خودش ۲دهه‌ای می‌شود که در محله‌شان علاوه بر اینکه بساط ازدواج جوان‌ها را فراهم می‌آورد با کمک خیران و اهالی محله برای خانواده‌های پرجمعیت هم مسکن تأمین می‌کند. وقتی مامان شکوه پشت تریبون قرار گرفت از قول و قرار خودش و خانواده‌اش با خدا برای گره‌گشایی از مشکل جوانان گفت و از اینکه حتی ارثیه خانوادگی‌شان را برای تأمین ودیعه مسکن خانواده‌های جوان و نیازمند هزینه کرده‌اند. مامان شکوه‌هایی که در چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت حاضر بودند همه فرصت سخنرانی نداشتند اما مرضیه وحیددستجردی، دبیر ستاد ملی جمعیت گفت نقش این فعالان مردمی در جوانی جمعیت کمتر از مسئولان و کارشناسان این حوزه نیست.

خانواده حافظ قرآن

خانواده مجتبی رستگاری با ۶فرزند از دیگر برگزیدگان این رویداد بود. در این خانواده، علاوه بر پدر و مادر که هر دو تحصیلات عالی دانشگاهی دارند، همه فرزندان نیز همراه با والدینشان حافظ قرآن کریم هستند. ۳ پسر و ۳ دختر؛ ترکیبی که به گفته پدر خانواده، به تعبیر خودش، خدا در آن عدالت را رعایت کرده است و از هر دو نعمت دختر و پسر به یک اندازه بهره‌مند شده‌اند. رتبه سوم چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت به‌صورت مشترک به ۲ خانواده اکبر بابایی و مهدی آقاطهرانی رسید. اکبر بابایی با ۷ فرزند در این مراسم حضور داشت. او دانش‌آموخته دکتری بهداشت حرفه‌ای و همسرش کارشناس پرستاری است؛ پدر و مادری تحصیلکرده از خانواده سلامت کشور. شاید همین پیشینه هم باعث شد وقتی نام این خانواده به‌عنوان برگزیده اعلام شد، وزیر بهداشت با استقبال ویژه‌ای جایزه را شخصا به پدر خانواده اهدا کند. خانواده مهدی آقاطهرانی، متولد ۱۳۶۱، دیگر برگزیده این بخش بود. او و همسرش ۸ فرزند دارند و هر دو از فارغ‌التحصیلان حوزه علوم انسانی هستند؛ پدر با مدرک کارشناسی ارشد فلسفه و مادر با تحصیلات کارشناسی الهیات و معارف اسلامی. ۸ فرزند خانواده آقاطهرانی هم در کنار پدر و مادرشان جایزه خانواده برتر در حوزه جوانی جمعیت را دریافت کردند، با شادی و غروری که از چهره تک‌تکشان پیدا بود.

داده نما

۱۳میلیون مجرد چالش جوانی جمعیت

در چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت آخرین وضعیت آمارهای جمعیتی اعلام شد

۱۳میلیون نفر
جوان مجرد در سن ازدواج

۱/۳۸
نرخ باروری کل کشور به ازای هر زن در سن باروری

۲/۱
سطح جانشینی جمعیت
هر زن در سن باروری باید ۲/۱ فرزند به دنیا بیاورد تا جمعیت در بلندمدت جایگزین شود.

نکته:

فاصله زیاد بین نرخ باروری و سطح جانشینی یک تهدید جمعیتی است

زنگ خطر جمعیتی کاهش جمعیت جوان و حرکت به سمت سالمندی

تهدید نیروی کار و پایداری اقتصادی افزایش فشار بر نظام حمایت‌های اجتماعی

صفحه‌آرا: علی حسنی

دست به یقه شدن با پیامک‌های بلک‌فرایدی

تا همین چند سال پیش بلک‌فرایدی فقط یک روز بود اما امسال به همت فروشگاه‌های آنلاین، یک هفته است که زندگی همه با پیام‌های تبلیغاتی گره خورده است. هر چند داستان آزار پیامک‌های تبلیغاتی، سر دراز دارد اما تجربه نشان داد که بالاتر از سیاهی هم می‌تواند سیاه‌تر باشد؛ درست مانند این حراج نه چندان واقعی که تمام روزهای منتهی به جمعه سیاه را با پیامک‌های تبلیغاتی برای مردم، سیاه کرد. گلایه از این پیامک‌ها چنان بالا گرفت که پایش به شبکه‌های اجتماعی هم باز شد و کم نیستند کاربرانی که سناریونویسی فروشگاه‌ها برای ارسال پیامک‌های تبلیغاتی جمعه‌سیاه را نمونه بارز تجاوز به حقوق شهروندی خود اعلام می‌کنند: «واقعا دیوونه‌مون کرده‌ن.»

سرقت بزرگ از جیب عاشقان جی‌تی‌ای

پشت پرده ورود بازی جی‌تی‌ای به زندگی گیمرهای ایرانی که پدیده‌هایی همچون گیم‌نت‌های خانگی را رقم زد

گزارش

رابعه تیموری | روزنامه‌نگار | پیش از آنکه مؤسسه بازی‌سازی راک‌استار اعلام کند که نسخه جدید بازی رایانه‌ای‌اش به بازار می‌آید، هیچ‌کس فکر نمی‌کرد ساعت صفر پنجشنبه ۱۹ نوامبر ۲۰۲۵ یا همان ۲۸آبان نقطه آغاز یک تب فراگیر باشد که شب‌بیداری‌های دنباله‌دار و بسیاری از عادت‌های تازه را برای تعدادی از جوانان ایرانی و ساکنان گوشه و کنار دنیا رقم بزند. در این تاریخ با رونمایی از بازی تعاملی جی‌تی‌ای ۶دروازه شهری بی‌قانون به نام وایس سیتی روی گیمرهای عشق بازی گشوده شد که با ترفندهای سازندگانش، گیمرها را به این شهر خیالی وابسته می‌کند و در سبک زندگی آنها چالش‌ها و تغییراتی عجیب‌وغریب به‌وجود می‌آورد؛ اتفاقی که برای برخی از جوانان ایرانی هم رقم خورد. حاشیه‌ها و دردسرهای این بازی به حدی بوده که تعدادی از کشورها برای آن محدودیت یا ممنوعیت‌هایی را وضع کرده‌اند.

خانه‌هایی که گیم‌نت شدند

عرضه‌نشدن نسخه موبایلی بازی جی‌تی‌ای ۶باعث شده که گیمرها نتوانند با تلفن همراهشان به وایس‌سیتی سرک بکشند و اگر می‌خواهند شخصیت‌های خلافکار این شهر را در سرقت‌های بزرگشان همراهی کنند، باید در ساعات بازی از نعمت داشتن یک گوشه دنج و تجهیزاتی به‌روز مانند پلی استیشن۵ و ایکس باکس سری اکس برخوردار باشند. این موضوع باعث شده کسانی که پیش از انتشار این بازی با صرف هزینه‌ای چند ده میلیونی دم و دستگاه آن را فراهم کرده‌اند، این امکانات را با گیمرهای غریبه و آشنا به اشتراک بگذارند. یکی از این گیمرهای دست و دل‌باز در صفحه مجازی‌اش آدرس آپارتمانی در شمال تهران را منتشر کرده و نوشته است: «من دوست دارم این بازی را دسته‌جمعی بازی کنیم، اگر پایه‌اید این آدرس... یک هفته مهمان من هستید، اینترنت رایگان است و خورد و خوراک دنگی حساب می‌شود....» تعدادی از گیمرهای مجهز هم که به‌اندازه او دست و دل‌باز نبوده‌اند، تصمیم گرفته‌اند از خانه‌های شخصی‌شان که به گیم‌نت‌های موقت تبدیل کرده‌اند درآمدی دندان‌گیر به‌دست آورند و پست‌های صفحه‌های مجازی آنها به آگهی‌های مشاوران املاک بی‌شباهت نیست: «ساعت ۱۶ تا ۴صبح پذیرای گیمرها هستیم... هزینه تماشای بازی ساعتی ۴۰۰ هزار تومان... شرکت در بازی ساعتی ۸۰۰هزار تومان.»

یک قدم بزرگ به‌سوی تنهایی

میان سیل محتواهای متنی و تصویری تولید شده در فضای مجازی که در قالب‌های جدی و طنز تأثیر انتشار بازی جی‌تی‌ای ۶ بر سبک زندگی گیمرها را تعریف کرده‌اند، پست اینستاگرامی علیرضا رمضانی، فعال مجازی، جالب و قابل توجه است. این فعال مجازی از زیست شبانه نوشته است: «آخرین تیر به تابوت تاهل و روابط انسانی! آدم‌ها بیش‌ازپیش تنها و مجازی می‌شوند تا کنترل کنندگان جوامع، شب آسوده بخوابند!» این تعبیر نهال موسوی هم که از کاربران دست به قلم اینستاگرام است، به خوبی پیشروی و توسعه قلمرو بازی‌های رایانه‌ای در زندگی جوانان امروزی را نشان می‌دهد: «روزگاری سینما بود که مردم را بی‌خواب می‌کرد، حالا این نقش را بازی رایانه‌ای بر عهده گرفته که مردم برایش مرخصی می‌گیرند، آن هم نه برای تماشا که برای زیستن در دنیایی ساختگی.» در کنار این تحلیل‌های جدی، تعدادی از کاربران هم درباره دردسرهای انتشار این بازی، پست‌هایی با ته‌مایه‌های طنز در شبکه ایکس و اینستاگرام منتشر کرده‌اند: «از پنجشنبه که همسرم با من و پسرم خداحافظی کرد تا با دوستانش جی‌تی‌ای بازی کند، هنوز به خانه نیامده و در خانه دوستش مشغول بازی است. از محل کارش هم ۳ روز مرخصی گرفته است! دوستانش سلام من را به او برسانند!» یا کاربر دیگری نوشت: «من مدیر یک دبیرستان پسرانه‌ام، از پنجشنبه که این بازی رونمایی شد، همه دانش‌آموزان مدرسه دچار دردهای مزمن شده‌اند و به استراحت چند روزه نیاز دارند!» و پدری هم اینگونه از اثرات منفی بازی گفت: «پسر من از پنجشنبه که به اتاقش رفت تا ۳۶ساعت بعد نخوابید و خوراکش فقط کیک و قهوه بود تا بیدار بماند...»

پیامدهای جبران‌ناپذیر روانی

برخی از کشورها مانند استرالیا برای مخاطبان خود، رده‌بندی سنی تعریف کرده‌اند و براساس این رده‌بندی، کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال مجاز نیستند این بازی آنلاین را تجربه کنند، اما در بسیاری از ویدئوهایی که شمارش معکوس و هیجان گیمرها برای به‌پایان رسیدن انتظار ۱۳ساله آنها و رسیدن لحظه انتشار بازی را به تصویر می‌کشید، سن گیمرها به ۱۳ سال هم نمی‌رسید! این رده‌بندی سنی برای والدین کودکان هشداری جدی به شمار می‌آید که فرزندان خردسال و نوجوان خود را از تجربه انواع‌واقسام شرارت و جرم و جنایت در ایالت‌تخیلی لئونیدا و آثار و پیامدهای جبران‌ناپذیر روانی و شخصیتی آن به دور نگه دارند، ولی پست‌ها و پیام‌های اینستاگرامی والدین گیمرهای کم‌سن و سال نشان می‌دهد آنها برای به‌دست‌آوردن دل فرزندانشان نه‌تنها خط قرمزهای بازی‌سازان، بلکه بسیاری از محدودیت‌های مالی زندگی شخصی‌شان را هم نادیده گرفته‌اند، مانند این ۲نفر که در شبکه‌های اجتماعی از شیوه عجیب خرید این بازی نوشتند: «برای شادی پسرم موتورسیکلتم را فروختم و کنسول خریدم.»، «پس‌اندازی را که برای تعویض لپ‌تاپ پسرم گذاشته بودیم به اصرار او مجبور شدیم برای خریدن بازی جی‌تی‌ای ۶خرج کنیم...»

مکث

یک بازی خیلی لاکچری

پرسه‌زنی در خیابان‌های وایس سیتی و سرک‌کشیدن به گوشه و کنار آن برای گیمرها کم‌هزینه نیست و خرید نسخه بازی تا کنسول و دم و دستگاه آن خرج و برجی میلیونی روی دست آنها می‌گذارد. دانیال شفیعی که فروشنده تجهیزات بازی‌های ویدئویی است و از به‌روزکردن و تهیه تجهیزات بازی تعاملی جی‌تی‌ای ۶ برای مشتریان عاشق بازی‌اش می‌گوید: «از حدود یک‌ماه پیش جوانان و نوجوانان و حتی پدر و مادرها برای خرید پلی استیشن ۵ و ایکس باکس به من مراجعه می‌کردند و چون تهیه این وسایل حدود ۲۰۰ میلیون تومان هزینه دارد، بسیاری از آنها پلی استیشن و ایکس باکس استوک تهیه می‌کردند که ۶۰- ۵۰ میلیون تومان با تجهیزات نو تفاوت قیمت دارد.» این مبلغ قابل‌توجه تنها هزینه‌ای نیست که گیمرها برای سفر به وایس سیتی می‌پردازند و خرید بازی هم ۲۱ تا ۳۰ میلیون تومان برای آنها آب خورده است. خرید لااقل ۲۱۲گیگابایت اینترنت هم از ملزومات هزینه‌بر دیگر این بازی لاکچری محسوب می‌شود.

آقای فروشنده‌مشتریان بسیاری داشته که تلاش‌شان برای پایین‌آوردن هزینه بازی به گرفتارشدن در دام کلاهبرداران منتهی شده است: «همه نسخه‌هایی که در فضای مجازی به‌عنوان نسخه‌های موبایلی بازی منتشر شده، جعلی و دروغ است و حساب بسیاری از مشتریانم با واردشدن به لینک این نسخه‌ها خالی شده است.»